IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 82 (2078) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, petek 4. aprila 1952 | Cena 20 lir

Tabor Slovencev za Svobodno tržaško ozemlje

SLOVENCI!

Novi dogodki v zvezi s tržaškim vprašanjem nas silijo, da v tem usodepolnem zgodovinskem trenutku strnemo vsi Slovenci svoje sile v obrambo STO proti pohlepu italijanskega imperializma.

Zato pozivajo podpisane politične skupine vse Slovence na prvi Tabor za obrambo STO, ki bo na velikonočni ponedeljek 14. aprila ob 15 popoldne na mestu smrti padlih junakov v Bazovici.

Naj ne bo Slovenca in Slovenke, ki se ne bi udeležil tega Tabora in s tem prispeval svoj delež v borbi za naše pravice, za našo svobodo in neodvisnost.

Trst, 3. aprila 1952.

Slovenska demokratska zveza
Slovenska krščansko - socialna zveza v Trstu

Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje
Skupina neodvisnih Slovencev

„Pes in mačka"

(Po dveh De Gasperijevih govorih)

Po ponedeljskem govoru maršala Tita o tržaškem vprašanju je De Gasperi govoril o tem v rimskem senatu že drugič. Predvčerajšnjim smo na tem mestu povedali, da je v prvem govoru jugoslovanski predlog, ki ga je maršal Tito ponovil v ponedeljek, ponovno odklonil, ponavljajoč svoje jalove izgovore, ki jih je bil povedal že ob priliki prvega odklanjanja na tiskovni konferenci v Lizboni.

Drugi, sinočnji De Gasperijev govor je sicer mnogo manj zaželjen od prejšnjega, vendar pa tudi v njem De Gasperi dejansko odklanja še enkrat isti jugoslovanski predlog. V tem izredno dolgem govoru italijanskega predsednika najdemo sicer vendarle nekaj besed, ki naj bi pomenile vsaj na videz možnost razpravljanja o tistem, kar je maršal Tito v ponedeljek dejal, ko je omenil plebiscit in jugoslovansko stališče glede plebiscita kot odgovor na zadnji predlog rimske vlade, v katerem je bil menda predložen plebiscit. De Gasperi je namreč dejal sinoči, da gre za «razpravljanje», za «sondiranje idej okrog plebiscita». Nato je rekel: da si želi, da bi se to previranje «moglo razviti v eko obliko, ki naj učvrsti tristranjsko izjavo in naše gledanje tako, da bi bila ta rešitev še odprta».

Ce upoštevamo, da ves svet zelo dobro ve, da je tristranska izjava za Jugoslavijo neprejemljiva in če je sam De Gasperi prav sinoči na široko govoril o tem, kako ima ta izjava dejansko za Italijo samo le moralno vrednost, si pač pri najboljši volji ne moremo razlagati kot voljo za dosego sporazuma z Jugoslavijo. Saj je vendar jasno, da Jugoslavija na tristransko izjavo ne bo nikoli pristala, kaj šele da bi prišla na tako obliko plebiscita, za katero De Gasperi pravi, naj bi to izjavo celo okrepila. To sam De Gasperi najbolje ve in zaradi tega morajo tudi te njegove besede označiti kot ponovno odklanjanje jugoslovanskega predloga.

Ce je bil De Gasperi v svojem drugem govoru manj zadrt, pa je to brkone storil zaradi tega, ker se je množice, ki so po vsej Jugoslaviji tako odločno in spontano demonstrirale za Trst, pač nimajo namena popuščati pred tem najnovejšim izsiljevanjem De Gasperijeve italijanske diplomacije. Po drugi strani pa bi se De Gasperi hotel pokazati pred Zapadom v neki lepši, pomirljivejši obliki, kar mu seveda ne more uspeti, saj so njegove besede preveč protizorne in protislovnja v njegovem govoru prevelika.

Naj navedemo samo nekatera.

V svojem prvem govoru je n. pr. hinavsko vprašal, ko je omenil prva povojna leta: «Mar je toliko let od tedaj zaman preteklo?» Pri tem se je dobro zavedal, da je toliko let od konca vojne pa do danes v resnici zaman preteklo: saj čez 5000 otrok v Beneški Sloveniji nima svojih šol, saj ni kaznovan noben tujni zločinec, ki je požigal in ubijal po Jugoslaviji, saj je Italija v ogromnem zaostanku z izplačevanjem še tistega denarja odstotka škode, ki bi ga morala plačati kot reparacije za materialno škodo, ki jo je italijanska armada povzročila v Jugoslaviji, ker čez 400.000 mrtvih ne more vrniti; saj je pohlep ne samo po *Slovenskem Primorju, Istri, Reki, Zadru, temveč tudi po Dalmaciji, po zaslugi De Gasperijeve vlade prav takšen, kakršen je bil za časa fašizma; saj ni nobena skrivnost, da je za De Gasperijevo vlado Trst le prvi korak za utešenje tega pohlepa.*

Kako je mogel spričo teh dejstev De Gasperi nato vzklikniti da ne «zahteva ničesar, kar ponižuje Jugoslavijo, kar ji pripada, kar bi moglo prejudicirati zaželeno sodelovanje med obema narodoma».

Sinoči pa je govoril, kako je še vedno istega mnenja, ki ga je izrazil pred šestimi leti na mirovni konferenci: da obstoj STO ni mogoč, ker da je to «kletka, v kateri bi se pes in mačka končno požrla». *Spomnili smo se pri tem tistega «psačuvaja italijanstva Trsta», ki ga je prav De Gasperi poslal iz Sicilije v Trst z nalogo, da igra tu pri nas vlogo tega njegovega psa. Mi Tržačani namreč nismo ne psi ne mačke!*

In ravno v tem je vsebovano tisto zgrešeno stališče italijanskega iredentizma in imperializma, ki se na tržaških tleh nujno spremeni v fašizem, ki služi za podlago vsemu tolikokratnemu rimskemu odklanjanju vseh dosedanjih jugoslovanskih predlogov. To izgovarjanje na pasje-mačji platformi je tudi vsebina De Gasperijevega lizbonskega odklanjanja Titovega predloga. To je jedro tistega cunjastega imperializma — kot ga je imenoval Lenin — v tem je bistvo tiste vzgoje tolikih generacij v Italiji, ki so jim ubijali v glavo že v šolskih klopeh, da gre v Trstu in v ostalih «neodrešenih» krajih za «psa in mačko».

Objektivna, zgodovinska, zemljepisna, gospodarska, kulturna itd. resnica pa je, da so vsi ti «neodrešeni» kraji s tistimi «odrešenimi» na Goriškem, v Kanalski dolini in Benečiji vred, sestavni del strnjenega slovenskega, jugoslovanskega narodnostnega ozemlja, na katerem so narodnostno mešana mesteca in Trst le ostanki kolonij, ki imajo izvor iz časov rimskega imperija in je potemtakem jasno, kateri državi morajo pripadati. In če se je vodila v teh krajih politika «psa in mačke, ki se medsebojno požirata», je bila to vedno krivda rimske vlade in njene imperialistične politike, ki je vedno pošiljala v Trst pse, kakor jih pošilja še danes.

Pošilja pa jih ne samo zato, da bi nekoga «odrešila», da bi tega svojega «psa» rešila iz krempljev «mačke», temveč zato, da bi ta njen pes mačko požrl, kar je Mussolini mislil, da se mu je že posrečilo — nato pa iz teh odrešenih krajev, predvsem iz Trsta, nadaljevala pot naprej — zopet po Mussolinijevem vzoru.

Jugoslovanske narode pa je ta politika teh dveh rimskih domačih živali in Mussolinijevega nadaljevanja te politike, stala preveč žrtev, da bi mogli dovoliti njeno reprizo. Zato jugoslovanski narodi v pogledu Trsta ne morejo in ne smejo popuščati, če nočejo ponovno doživeti ropanja in pokoljev italijanskih osvajalnih hord.

Najmanj pa moremo in smemo popuščati mi, tržaški Slovenci in vsi Tržačani, s katerimi bi hoteli v Rimu ponovno prirediti to medsebojno požiranje, za račun in interese tistih, ki nimajo s Trstom nobenega opravka in ki naj bi končno že enkrat uvideli, da ga nikdar več ne bodo dobili v svoje krempije.

SPOMENICA JUGOSLOVANSKE VLADE ZVU

V spomenici, ki jo je 20. marca izročil šef jugoslov. delegacije v Trstu gen. Wintertonu, opozarja vlada FLRJ na diskriminacijo proti Slovencem v coni A in predlaga, naj se začnejo razgovori, ki bi omogočili rešitev nekaterih osnovnih problemov slovenskega prebivalstva v coni A

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 3. — Danes so v Beogradu objavili besedilo spomenice, ki jo je v imenu vlade FLRJ 20. marca letos izročil ZVU šef jugoslovanske gospodarske delegacije v Trstu.

Spomenica našteva diskriminacijsko ravnanje s Slovenci na raznih področjih javnega življenja v coni A STO in favorizira nje italijanskega prebivalstva, zlasti italijanskih beguncev iz Jugoslavije. Zaradi tega ravnanja — poudarja spomenica — se je v zadnjih letih zelo spremenil etični sestav tega ozemlja in to na škodo slovenskega dela prebivalstva, ki je bilo že med fašizmom podvrženo najhujšemu nasilnemu raznarodovanju; v coni A je nastalo tako diskriminacijsko ozračje, da se dogajajo direktni fizični napadi na slovenske otroke, ki obiskujejo slovenske šole, da se slovenskim organizacijam onemogočajo družabne zabave v lokalih, ki so sicer dostopni vsem drugim, da slovenske kulturne prireditve ne morejo biti v dvoranah, ki so last tržaške občine, da Slovenci ne morejo dobiti službe niti v eni upravni ustanovi itd.

Ob koncu spomenice izraža jugoslovanska vlada upanje, da bo prišlo do razgovorov, ki bi omogočili rešitev vsaj nekaterih osnovnih problemov slovenskega prebivalstva v coni A STO.

V merodajnih krogih poudarjajo, da ZVU v Trstu do danes ni odgovorila na to spomenico jugoslovanske vlade.

* * *

Jugoslovanski narodi že šest dni zaporedama z množičnimi manifestacijami in demonstracijami obsojajo imperialistično politiko italijanske vlade in odobravajo odločne besede maršala Tita. Množice manifestantov obsojajo politiko italijanske vlade, ki želi s pritiskom na zanodne kroge zadostiti svojim imperialističnim apetitom na račun jugoslovanskih narodov. Samo včeraj in danes je približno poj milijona Jugoslovanov po raznih krajih države izjavljalo, da jugoslovanski narodi ne bodo priznali sklepov londonske konference, ki zaseda brez sodelovanja Jugoslavije, in obsodilo imperialistične težnje italijanskih iredentistov.

«Toda eno je jasno — piše današnja «Politika» v zvezi z londonsko konferenco — če je kdo dolžan popuščati zaradi italijanskih problemov in želi nasedati rimskemu izsiljevanju, naj to plača iz lastnega žepa. Danes je položaj popolnoma drugačen, kot je bil v časih Rapalla. Interesi jugoslovanskih narodov in prebivalstva STO niso stvari, s katerimi bi bilo mogoče trgovati».

V zvezi z De Gasperijevo izjavo, da želi Italija pravičen mir, poudarja «Politika», da ni pravice ogrožanja tuje države, da je mir nemogoč brez stvarnega sodelovanja in spoštovanja pravic in interesov drugih narodov, in zaključuje: «Narodi, ki živijo vzhodno od Soče pa vse do Timoka in Ohrida, so že večkrat pokazali, da znajo braniti te pravice».

Radio Beograd poudarja v zvezi s konferenco v Londonu, da se za licemernimi frazami, da na konferenci razpravljajo samo o administrativnih ukrepih, jasno vidijo grabežljivi nameni italijanskih imperialistov, ki se hočejo polastiti tega, kar ni njihovo. Toda taki načrti — poudarja radio Beograd — nisо nikoli prinašali koristi grabežljivim italijanskim fredentistom, posebno kadar je šlo za interese naših narodov. Tega na konferenci v Londonu ne bi smeli pozabiti. Naši narodi so o tej stvari rekli svojo besedo in zgodovina dokazuje, da je treba naše besede ceniti.

«Jalova bo ta konferenca v Londonu — piše zagrebški «Vjesnik» — kajti jugoslovanski narodi je ne bodo priznali in bo samo škodovala ugledu onih, ki so jo organizirali».

V zvezi z londonsko konferenco in s pisanjem londonskega «Timesa» piše nocojšnja «Politika»: «Ne moremo sprejeti krivice samo zato, ker je ovita v lepe besede. Včeraj, na dan pred konferenco, ko so na nas naslovili pomirljive besede, je tajnik De Gasperijeve stranke Gonella govoril o italijanskih pravicah v Istri in Dalmaciji, prav tako kot je revija «Esteri», neuradni organ palače Chigi, zahtevala priključitev vsega julijskega prebivalstva».

«Mar meni «Times» — vprašuje «Politika» — da se mnogo razlikuje od pogledov italijanskih imperialistov glede Trsta in Istre samo zato, ker predlaga manjše popravke meja kot oni? Vsako popuščanje italijanski politiki krepi italijanski imperializem. To bi moral vedeti «Times», če še se spominja, kako je svojčas pisal o značaju italijanske politike».

Zaradi terorja in ravnanja ruskih «instruktorjev» v bolgarsko - jugoslovansko mejo v Jugoslaviji dva bolgarska vojaka, 1. aprila sta prešla bolgarsko jugoslovansko mejo v bližini jugoslovanskega mesta Zaječar. Pobegla vojaka sta Kristo Djordjijev in Pavel Djordjev Pavlov.

Te dni bo prišel v Jugoslavijo kot gost komisije CK KPJ za mednarodna vprašanja Kaj Bjerke, tajnik socialistične delavske stranke Svedske. V maju pa bo obiskala Jugoslavijo delegacija belgijske socialistične stranke.

B. B.

* * *

LJUBLJANA, 3. — Po vsej Sloveniji se še vedno nadaljujejo ogorčeni protesti proti samovoljnemu reševanju tržaškega vprašanja. Danes so bile v Ljubljani, pa tudi v nekaterih drugih mestih in trgih Slovenije ponovno velike demonstracije, ki so se pričele že v opoldanskih urah. Te demonstracije trajajo v Ljubljani neprenehoma že 7 dni. Prebivalci glavnega mesta Slovenije in ostalih večjih in manjših krajev zahtevajo, da se brez Jugoslavije ne rešuje in odloča o tržaškem vprašanju.

Društvo slovenskih književnikov se je prav tako pridružilo protestu vsega slovenskega ljudstva in poslalo ministru za zunanje zadeve FLRJ Edvardu Kardelju resolucijo, v kateri je rečeno: «Slovenski književniki ne najdemo besede, s katero bi mogli izraziti vse to ogorčenje naših narodov zaradi novih krivic in nasilja, ki ga ponovno pripravlja skupaj s predstavniki italijanske vlade naše zemlje lačni fašistični imperializem.

Slovenski pisatelji kot dosledni poborniki miru z zaskrbljenostjo gledamo, kako nekateri predstavniki zahodnega sveta, predstavniki tistega sveta, čigar ljudstvo je pomagalo poteptati fašistično hidro, danes dopuščajo, da ona spet dviga glavo.

Zgodovina izpričuje, da Italija ni nikoli spoštovala pravic narodnih manjšin našega rodu, zato se slovenski pisatelji najodločneje pridružujemo naši vladi ter jasni in odkriti besedi našega maršala Tita, da je treba nehati s popuščanjem in enkrat za vselej zagotoviti narodne in človeške pravice našega rodu, vprašanje Tržaškega ozemlja pa rešiti samo v sporazumu z našimi narodi».

Protestna zborovanja se nadaljujejo tudi po vsem Istrskem okrožju. Danes bo v Marezigah veliko zborovanje vseh bivših političnih preganjancev koprskega okraja iz časa fašistične Italije.

Začetek londonske konference

Na prvi dan konference, ki je tajna, so začeli z ustanavljanjem pododborov - Angleški tisk o Trstu

LONDON, 3. — Danes opoldne so se začeli v prostorih Foreign Officea angleškoameriškoitalijanski razgovori o Trstu. Anglijo predstavlja na konferenci sir Pierson Dixon, namestnik namestnika zunanjega ministra, ZDA opolnomočeni minister pri veleposlaništvu v Londonu Julius C. Holmes, italijansko delegacijo pa vodi veleposlanik v Londonu Manlio Brosio. Delegacije danes še niso bile popolne: manjkala sta predvsem dva člana ameriške delegacije. Zdi se tudi, da Holmes ne bo dolgo ostal na čelu ameriške delegacije, ker je zaposlen tudi z drugim delom, konferenca pa bo verjetno trajala precej dolgo.

Po koncu današnje seje, ki je trajala nekaj manj kot uro in pol, je bilo objavljeno skupno poročilo, ki pravi, da bo vsak morebitni sporazum, ki bo dosežen, tak, da «ne bo prejudiciral dokončne rešitve vprašanja vsega Svobodnega tržaškega ozemlja».

Obenem je bilo po koncu današnje seje neuradno javljeno, da so delegacije sklenile sestaviti poseben «glavni odbor», ki bo proučeval posamezna vprašanja v podrobnosti. Načelniki delegacij se sej odbora ne bodo udeleževali, temveč bodo prišli na sejo samo, kadar bo treba govoriti o važnih vprašanjih. Vse kaže torej, da se bo konference precej vlekla.

O današnjem poročilu pravijo v italijanskih krogih, da izraža «angleško zaskrbljenost, da se še bolj ne poveča jugoslovanska jeza» in zaradi tega vsebuje zatrdilo, da morebitni sporazumi ne bodo prejudicirali končne usode STO.

Na današnji seji so se tudi domenili, da bo konferenca v največji tajnosti.

Današnji angleški tisk se precej obsirno peča s tržaškim vprašanjem in listi v glavnem poudarjajo, da je tržaško vprašanje rešiti samo z direktnim sporazumom med Italijo in Jugoslavijo, čeprav pri tem namigujejo na razdelitev. Tako piše londonski «Times»: «Ce bi bilo zadoščeno italijanskemu upanju, bi Jugoslavija ničesar ne dobila. Ni nenaravno, če je maršal Tito to odklonil, in ker Jugoslavija že nadzoruje cono B, je v močnem položaju, da to stori». List nadaljuje: «Prijateljstvo med Jugoslavijo in Italijo pa je iz daljše perspektive več vredno kakor Trst, katerega važnost je prenehala, ko je razpadlo avstroogrsko cesarstvo in je bilo pristanišče odrezano od svojega zaledja v Podonavju». List končuje z zaključkom, da bodo na konferenci, ki se začne danes, proučevali «le to, kako naj bi bili Italijani udeleženi pri upravi v coni A».

«Manchester Guardian» pa pravi, da bi bila «edina logična rešitev kompromis med glavnima strankama». List ponavlja tezo, da je za Jugoslavijo bolje, če je na vladi De Gasperi kot pa kominformisti in neofašisti, nato pa nadaljuje: «Mnogi italijani pa podcenujejo ugodnost, da je bil odrinjen sovjetski imperij iz predmestij Trsta do madžarskih meja».

V torek glasovanje o zaupnici Pinayu

PARIZ, 3. — Ministrski predsednik Pinay je danes zahteval glasovanje o zaupnici. To vprašanje je postavil v zvezi z zahtevo blokiranja kreditov 100 milijard frankov za državne investicije, dokler ne bo mogoče tega zneska dobiti s posojili. O zaupnici bodo glasovali v torek zjutraj.

Medtem se nadaljuje razpravljanje o ostalih členih proračuna. Danes zjutraj je skupščina odobrila določbo, ki dovoljuje vladi varčevanje za 110 milijard frankov. Skupščina je to določbo sprejela, potem ko je Pinay izjavil, da je pripravljen pristati na spremembe. Člen je bil sprejet s tremi spremembami, Pinay pa je izjavil, da bo morda zahteval od skupščine, naj ponovno prouči te spremembe, ko bo zaključena razprava o celotnem načrtu proračuna.

Danes so v Parizu javili, da bo Francija znižala za 50 odstotkov svoj uvoz iz drugih evropskih držav, ko bo zopet nadaljevala z nakupi v državah članicah OEEC. Najvišji mesečni znesek uvoza iz evropskih držav je bil določen na 140 milijard dolarjev za drugo trimesečje tega leta. V januarju je uvoz s tega področja znašal skupno 252 milijard dolarjev.

TEHERAN, 3. — Danes je iranska vlada izročila novo noto britanskemu poslaništvu. Perzijske oblasti bodo njeno vsebino objavile pojutrišnjem.

V NEDELJO OB 10.30
NA OPČINAH

KOMEMORACIJA 71 TALCEV

Govorila bosta dr. Anton Daneu in Eugenio Laurenti - Sodelovali bodo pevski zbori

Zahvalne brzojavke maršalu Titu

Izvršilni odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je poslal predsedniku Zvezne vlade FLRJ maršalu Titu sledečo brzojavko:

MARSALU TITU

BEOGRAD

Izvršilni odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje se Vam zahvaljuje v imenu vsega članstva in vseh tržaških Slovencev za odločne besede, ki ste jih izrekli v jugoslovanski ljudski skupščini, in za diplomatsko akcijo Vaše vlade v obrambo naših pravic.

IZVRSILNI ODBOR OF
ZA TRŽASKO OZEMLJE

Prav tako je poslala maršalu Titu zahvalno brzojavko Zveza partizanov anglo-ameriške cone STO:

PREDSEDNIKU ZVEZNE VLADE FLRJ
MARSALU TITU

BEOGRAD

Zveza partizanov anglo-ameriške cone STO se zahvaljuje Vam in vsem jugoslovanskim narodom za odločni nastop v obrambo našega ozemlja, katerega smo osvobodili pod Vašim vodstvom ramo ob rami z junaško Jugoslovansko ljudsko armado.

Zagotavljamo Vam, da bomo nadaljevali borbo skupno z jugoslovanskimi narodi za pravično rešitev tržaškega vprašanja proti vsem spletkam italijanskega in svetovnega imperializma.

MESTNI ODBOR
ZVEZE PARTIZANOV STO
ZA MESTO TRST

Rim se ne zadovoljuje z razglašenimi cilji londonske konference

Italijanski tisk je nazadovoljen, ker rimski imperializem zaradi odločnega nastopa Jugoslavije ni dosegel vsega, kar je upal doseči - De Gasperi govori o «izredno težkem položaju Italije». neapeljski «Giornale» pa grozi celo z Eisenhowerjem in ameriškim vojnim ministrstvom

(Od našega dopisnika)

RIM, 3. — Razvoj dogodkov v Londonu ni zadovoljil, kot kaže, italijanskih političnih krogov. Toda medtem ko se tisk precej razburja nad «birokratskim, ne pa političnim značajem» konference, kot pravi «Corriere della Sera» (ki pravi nato, da mora biti naloga italijanske delegacije «razbiti omejitve, ki so jih Angleži postavili, še predno se je konferenca začela»), je dal De Gasperi, morda nekoliko nehote, dokaj realističen prikaz položaja. Ta položaj lahko konkretiziramo v ugotovitvi, da italijanski imperializem ni dosegel vsega, kar je upal doseči, predvsem zaradi odločnega nastopa v Jugoslaviji.

Ze omenjeni «Corriere della Sera», kritizira včerajšnji govor zunanjega ministra Edena, ki da je «omejil delokrog konference, poudarjajoč njen upravni značaj, na isti malo korektni način, kot je prejšnji ponedeljek poskusil blokirati akcijo našega veleposlanika, ko je v spodnji zbornici odobril delo Wintertona in policije».

V govoru maršala Tita vidijo številni italijanski listi glavni razlog za tak razvoj dogodkov in ne skrivajo svoje jeze. V uradnem glasilu demokrščanske stranke, «Il Popolo» je objavil članek sam Guido Gonella, politični sekretar stranke, ki obtožuje maršala Tita, da «zaničuje resnico in zgodovino», kot da ni zgodovina jugoslovansko-italijanskih odnosov le predobro znana.

Nekateri listi poskušajo najti izhod iz položaja s sklicevanjem na atlantski pakt, pravzaprav s potenciranjem tega, kar govorijo italijanski uradni krogi v nekoliko bolj prikriti obliki. Tako piše desničarski «Il Giornale» iz Neaplja, da bi moral general Eisenhower (!) «pojasniti gospodu Achesonu in častivrednemu Edenu ogromno važnost, ki jo ima Italija v obrambnem sistemu Zahoda, in nujnost, da se na alpski in jadranski meji ne zgradijo le dobre vojaške utrdbe, temveč da se tudi ustvari kompaktna moralna fronta». Po tem govoričenju o «morali» grozi list, da bo ameriško vojno ministrstvo (!) vsililo zunanjemu ministrstvu tako rešitev tržaškega vprašanja, ki je Italiji po godu.

De Gasperi, ki mu take želje gotovo niso tuje, pa je moral govoriti mnogo bolj previdno. Dejal je sicer, da bi atlantski pakt «moral bolj učinkovito delovati solidarno z našimi nacionalnimi zahtevami», vendar je takoj nato nadaljeval: «Vsekakor je naš položaj izredno težak. Borba je zelo trda. Težava, ki jo imamo, je v tem, da bi morali koncentrirati pozornost vsega sveta na to naše vprašanje». Mislil je seveda na Trst.

De Gasperi, ki je govoril ob zaključku debate o proračunu zunanjega ministrstva v italijanskem senatu, se je najprej dotaknil londonske konference o Trstu in dejal, da je njen «neposredni cilj», da «mesto ne bi bilo zaskrbljeno za svoj značaj, za svoj razvoj in za svoje odnose z italijansko narodno družino». In nadaljuje: «Naravno bo ta cilj, tudi če bo popolnoma dosežen, ostal vedno v okviru začasne uprave, ki jo predvideva pogodba, in ne bo pomenil ne popolne ne dokončne rešitve tržaškega vprašanja».

Nato sledi v De Gasperijevem govoru dolgo razglabljanje o tristranski izjavi, ki da predstavlja za Angleže, Francoze in Amerikance «bolj moralno kot juridično» obveznost. Predsednik rimske vlade je sicer poskušal zanikati volilni značaj te izjave, vendar je izjavil, da je zelo dvomljivo, ali bi do nje sploh prišlo, če bi bila prej objavljena resolucija Kominforma...

Precejšen del De Gasperijevega govora je obramba, bodisi posredna, bodisi neposredna, pred dejstvi, ki jih je navedel maršal Tito. Dejal je: «Cemu koristi obujanje preteklosti?» in dodal, da ve, da je Italija «podedovala veliko odgovornost», ki pa «ni naša», ker da je italijanska demokracija morala samo «prevzeti kompromitirano dediščino». Da je te «kompromitirane dediščine» v italijanski zunanji politiki res še precej, dokazuje že oni odstavek iz De Gasperijevega govora, v katerem hvali osebje zunanjega ministrstva, «bodisi stare poklicne diplomate, bodisi tiste, ki so se ministrstvu kasneje pridružili». Ti «poklicni diplomati» niso nič drugega kot preostanek Cianovega zunanjega ministrstva. Morda je prav zaradi tega De Gasperi tudi dejal, da noče «izreči nobene sodbe o preteklosti ali o ljudeh te preteklosti» (kako tudi, saj jih je palača Chigi polna!).

Nato je italijanski ministrski predsednik farizejsko dejal: «Odločeni smo, da branimo pravice Italijanov in da spoštujemo pravice ostalih narodov, tudi Slovanov. Republikanska demokracija nove Italije nima imperialističnih idealov, ki bi spominjali na Julija Cezarja, kot je dejal Tito, temveč brani zadnji strelski jarek pogodbe». Prav zato pa bi bilo logično, ko bi ta «zadnji strelski jarek pogodbe» (De Gasperi se nalašč izogiba besedi «mirovna pogodba», morda zato, ker vidi v njej že namig, da je Italija izgubila vojno, ki jo je sama zakrivila) potekal nekje za Stivanom; ker De Gasperi tega očitno ni mislil, so njegove besede vsekakor — vsaj zemljepisno — zelo nejasne, izgovori o pozabljenem imperializmu pa jalovi.

Nato je De Gasperi pozval svoje, naj bodo vztrajni, prilagodljivi in odločni, obenem pa naj zaupajo, kajti «Italija ni nastala v enem dnevu «in njena vprašanja» se ne rešujejo v enem letu ali v dveh». Treba je torej «čakati in vztrajati», dokler «v ugodnem trenutku ne bo prišla rešitev, ki bo v celoti zadostila našim pravicam».

V ostalem govoru je De Gasperi, «daj bolj zdaj manj posrečeno, polemiziral s kominformisti in jim predvsem očital to, kar imenuje Vidali «vergognoso passato» — po krivici, saj je nacionalistično stališče KPI glede Trsta takrat in danes dovolj znano. Med drugim je v tej polemiki izrekel naslednji stavek: «Mar res mislite, da bi Svobodno ozemlje, obkroženo s slovanskim veletokom, ki se pomika k morju, brez podpore in pomoči matere domovine Italije še ostalo italijansko?» Po njegovem STO ni nobena rešitev, temveč bi bilo «kletka, v kateri bi pes in mačka durg drugega požrla». Nato je omenil plebiscit in izrazil upanje da se bo ta zamisel «razvila v obliki, ki bi utrdila tristransko izjavo», to današnjo edino oporo italijanskega imperializma.

A. P.

Spor zaradi preiskave o korupciji v ZDA

WASHINGTON, 3. — Predsednik Truman je nocoj sporočil, da je pravosodni minister Mc Grath odstopil. Njegov naslednik bo J. P. Mc Grannery, zvezni sodnik v Pensilvaniji.

Malo pred svojim odstopom je Mc Grath odstavil Newbolda Morrisa, ki je imel nalogo odpraviti korupcijo med državnimi uradniki. Oba sta bila že več časa v sporu. Na tiskovni konferenci je Truman izjavil, da se Mc Grath ni posvetoval z njim glede odstavitve Morrisa, in da je on o tem zvedel po agencijah. Truman je tudi poudaril, da je prav Mc Grath izbral Morrisa, naj bi izvedel preiskavo o korupciji med državnim uradništvom.

Dalje je Truman na tiskovni konferenci izjavil, da se namerava potegovati, da bi bil dobil sedež bodisi v senatu ali pa v predstavniški zbornici, pač pa da «se bo še dalje boril za mir v svetu tudi potem, ko ne bo več predsednik.

Na vprašanje ali bo podprl kandidaturo Stevensona, je Truman izjavil, da bo čakal da kongres stranke imenuje kandidata za predsednika in podpredsednika, preden bo podprl kogar koli. Dodal je, da je vedno želel, da bi bil kongres stranke svoboden pri izbiri kandidata. Na vprašanje, kaj misli napraviti po poteku mandata, je predsednik odgovoril, da «ima napraviti cel kup stvari v dobro države».

Na koncu je še izjavil, da imajo on in odgovorni funkcionarji v vladi polno zaupanje v delegate, ki se pogajajo za premirje na Koreji.

Senator Taft je danes odpotoval v državo Illinois, kjer bo vodil tridnevno volilno kampanjo. V tej državi bodo pripravljalne volitve 8. aprila. V Parizu pa je senator Cabot Lodge izjavil, da je gotov, da si bo Eisenhower lahko zagotovil kandidaturo republikanske stranke, ne da bi mu bilo treba vrniti se v ZDA za volilno kampanjo.

Politika Zahodne Nemčije v resolucijah izglasovanih v parlamentu

Vzpostavitev enotne Nemčije, izvedba volitev pod mednarodnim jamstvom in nadaljevanje pogajanj za ukinitev okupacijskega statuta

BONN, 3. — V zveznem parlamentu se je danes začela debata o zunanji politiki. Zavrnjen je bil socialdemokratski predlog, naj se vpiše na dnevni red tudi posarsko vprašanje. Danes so razpravljali o sovjetski noti ter o odnosih med Nemčijo in zavezniki, ki bodo sledili pogodbenim dogovorom.

Adenauer je izjavil, da zahodni odgovor na sovjetsko noto o Nemčiji ne «zapira vrat», in je dodal, da je po njegovih informacijah tudi sovjetska vlada tega mnenja. Nato je Adenauer izjavil, da bi bila stvar Nemčije v nevarnosti, če bi bile zahodne države pristale na udeležbo na konferenci o nemški mirovni pogodbi skupno s Sovjetsko zvezo na podlagi prve sovjetske note.

Dalje je Adenauer dejal: «Ne verjamem v toplo vojno, ker so zahodne države in general Eisenhower svečano izjavili, da ne želijo spopadov. Mislim, da tudi Sovjetska zveza ne želi vojne; to tem bolj, ker je Zahod sedaj dovolj močan, da prepreči Rusiji, da bi nenadoma sprožila spopad. Razen tega ima Sovjetska zveza izvesti ogromne gospodarske načrte in ne more imeti interesa, da bi stalno imobilizirala kapitale in ljudi za oborožitveno industrijo».

Debata poteka na podlagi socialdemokratske resolucije, ki zahteva od vlade, 1. naj sporoči štirim okupacijskim državam, da želi nemška vlada obnovitev nemške enotnosti in svobode; 2. da nemški parlament želi resno proučitev sovjetske note in naj upošteva vsako možnost pogajanj; 3. naj štirim okupacijskim vladam izrazi željo, da se ustvarijo s pomočjo konference štirih pogoji za svobodne volitve na podlagi volilnega zakona, ki bi ga določil zvezni parlament; 4. naj prouči sprejemljive točke sovjetske note ter mnenje, ki so ga izrazile zahodne države, da se pripravijo in podprejo nemške zahteve v primeri konference štirih.

Predsednik komisije za nemška vprašanja socialdemokrat Wehner je zagovarjal to resolucijo in izjavil, da mora imeti vzpostavitev nemške enotnosti prednost pred vsakim drugim nemškim vprašanjem.

Adenauer je v odgovoru med drugim izjavil, da je mogoče vzpostaviti nemško enotnost samo s pogajanji med štirimi državami in Nemčijo in da ni mogoče priti do teh pogajanj, ne da bi bili močni.

V imenu opozicije je Ollenhauer predložil resolucijo, s katero poziva vlado, «naj podpiše samo one pogodbe, ki ji ne bi odvzele pravice in oblasti, da bi lahko na lastno pobudo in brez omejitev sodelovala pri pogajanjih med zahodnimi državami in Sovjetsko zvezo, ki bi se tikala nemške enotnosti». Pozval je Adenauerja, naj usmeri svojo politiko tako, da pride do sporazuma štirih o vzpostavitvi nemške enotnosti in neodvisnosti Nemčije v okrilju meja iz leta 1937.

Po končani debati je parlament sprejel štiri resolucije, ki pravijo: 1. Obnovitev nemške enotnosti je glavni politični smoter, ki si ga zvezna republika postavlja; 2. vlada ima nalogo posredovati pri zasedbenih državah, naj se pod mednarodnim jamstvom izvedejo svobodne volitve za nemško narodno skupščino. Od teh držav se zahteva tudi, naj jamčijo, da bodo državne ustanove, ki bodo izšle iz teh volitev, lahko popolnoma svobodno odločale o notranji in zunanji politiki; 3. zvezni parlament vidi v izmenjavi not med Sovjetsko zvezo in zahodnimi državami važen prispevek pri iskanju načel, na podlagi katerih naj se vzpostavi nemška enotnost; 4. parlament daje vladi nalogo, naj nadaljuje pogajanja z zahodnimi državami «za ukinitev okupacijskega statuta in za sklenitev varnostne pogodbe in naj sporoči uspehe teh pogajanj parlamentu».

ZGOVORNA SENCA

Priložljivi prikaz pravih teženj in namenov fašističnih rogoviljenj v De Gasperijevi reziji po Italiji zaradi Trsta je objavila beograjska «Politika» in je vzbudil pozornost mnogih inozemskih časopisov.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes napoveduje spremenljivo, vetrovno vreme. — Temperatura se bo nekoliko dvignila.

Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 8.8; najnižja 2.4 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 14.00: Iz naše operne zakladnice. 18.00: Robert Schumann: Metulji. — **Trst II.:** 18.15: Mozart: Kvartet v C-duru. 20.30: Tržaški kulturni razgledi. — **Trst I.:** 18.00: Koncert dueta Simeone - Bidussi. 21.00: Simfonična glasba. **Slovenija:** 16.15: Skladbe sodobnikov Jakoba Gallusa - Petelina. 21.20. Slovenska komorna ura.

Tunizija še nima vlade

Medtem ko skuša bivša vlada sprožiti tunizijsko vprašanje pred VS, računajo Francozi, da bo nova vlada to vprašanje umaknila

TUNIZ, 3. — Francoski funkcionarji računajo, da bo novi tunizijski ministrski predsednik Salah El Din Baccouche v teku današnjega dne objavil seznam članov nove tunizijske vlade. Pred tem bo ministrski predsednik naprosil beja za formalno odobritev seznama.

Predstavniki generalne rezidence predvidevajo, da bo nova vlada predvsem umaknila pritožbe, ki jih je Tunizija po posredovanju bivšega ministrskega predsednika Čenika predložila OZN. Skupina arabsko-azijskih držav pa skuša medtem sprožiti pred Varnostnim svetom razpravo o francosko-tunizijskem sporu.

Takoj za tem ukrepom pa bo skušala nova vlada sestaviti komisijo, ki naj bi proučila vsebino reform, po katerih bi prišel protektorat do samostojnejše vlade. Francozi so predlagali, naj bi komisija pričela s svojim delom 24. aprila in upajo, da bi hitra aplikacija teh reform ublažila protifrancosko kampanjo neodesturjanske stranke, ki zahteva popolno neodvisnost Tunizije.

Prvi seznam reform, ki mu bodo sledile po petih letih nadaljnje reforme, predvideva: 1. Tunizijsko skupščino, sestavljeno iz obe strank. Tunizijski svet, ki bo podpiral beja kot edinega zakonodavca. Generalni rezident bi ohranil pravico vidirati bejeve odredbe. Finančna vprašanja, nanašajoča se na proračun bi obravnavala druga zbornica. 2. Formalno priznanje bejeve suverenosti. 3. Upravni položaj bi bili postopoma prepuščeni tunizijskim državljanom in le majhen odstotek francoskih državljanov bi ostal na teh položajih. 4. Mešano upravno sodišče bi podpiralo vlado, ki bo sestavljena iz polovice Tunižanov in polovice Francozov. Generalni rezident bi ohranil položaj zunanjega ministra, poveljnik francoske vojske pa bi postal obrambni minister.

Francosko sodišče je uvedlo preiskavo v zvezi z vestmi, da so francoske čete pri zadnjih policijskih čistkah proti teroristom na področju Tazerta nasilno postopale proti prebivalstvu. Dva bivša ministra Čenikove vlade sta namreč obtožila legionarje, da so v februarskih izgredih pobili štiri otroke izpod enega leta. Francoski generalni rezident je že demantiral te novice in imenoval poročilo dveh bivših ministrov kot «lažnivo propagando».

Zakasnitev pri sestavi nove tunizijske vlade je treba pripisati dejstvu, da sta se dva, ki bi morala postati člana v Baccouchevi vladi, v zadnjem trenutku odrekla tej funkciji. Na njuno odločitev je verjetno vplivalo odločno zadržanje neodesturske stranke, ki zahteva vključitev nekaterih nacionalistov v novo vlado, čemur pa bi se hotel bej izogniti.

Močna neodvisna stranka je medtem objavila poročilo, v katerem poudarja, da ne bo odstopila od svojih odločitev, dokler se ne bodo pokazale kot izvedljive reforme, ki so jih Francozi obljubili. Francozi, pravi poročilo, so uvedli teroristični režim, ki je zahteval samo v zadnjih dveh letih v naši državi 300 žrtev.

Ministrski predsednik Baccouche je danes odpotoval na svoje imetje izven mesta v bližino ruševin stare Kartagine. Tja se je umaknil bržčas zato, da bi v miru presodil položaj in vprašanja, ki bodo postala aktualna takoj po sestavi nove vlade.

Kakor poroča United Press, je novi tunizijski ministrski predsednik danes zvečer razširil poročilo, v katerem zatrjuje, da bo v kratkem lahko predstavil beju novo vlado. Poročilo je bilo objavljeno po sestanku Baccouchea z bejem v letni palači v Kartagini. Francoski krogi javljajo, da bo bej v soboto sprejel generalnega rezidenta De Hauteclocquea in menijo, da bodo ob tej priliki objavljena tudi imena članov nove vlade.

Noč je potekla v Tuniziji popolnoma mirno. Toda na področju Sousse, kjer je prišlo včeraj do atentata proti županu Zevacu, je policija aretirala okrog 300 sumljivih oseb. Akcija je bila izvedena zgodaj zjutraj z blokado arabskega dela Sousse, pri čemer je prišlo do pravcatega «lova na človeka».

Novodesturska stranka je v Kairu razširila demanti govoric, na podlagi katerih se tej stranki očita povezava s komunisti, in na kar je posredno namignil celo sam francoski ministrski predsednik Pinay.

Po poročilih agencije Reuter ministrskemu predsedniku Baccouchu še ni uspelo najti zadostnega števila članov za sestavo nove vlade in vse kaže, da se mu to ne bo posrečilo tudi v nadaljnjih dveh dneh. Potem, ko si ni mogel zajamčiti podpore tunizijskih prvakov, se je Baccouche obrnil na majhno skupino visokih arabskih funkcionarjev, ki so znani kot prijatelji Francozov, toda tudi od teh so nekateri že odrekli sodelovanje v novi vladi.

Iz pooblaščenih krogov v Parizu se je izvedelo, da bo bej v soboto sprejel francoskega generalnega rezidenta v Tuniziji in sicer v svoji letni palači v Kartagini.

Francoske in španske čete v Tangerju

TEPUANA, 3. — V Tanger so vkorakale francoske in španske čete, da bi preprečile nadaljnje nerede. Do te odločitve je prišlo po skupnem sporazumu francoskih in španskih oblasti spričo nedeljskih izgredov, ki so povzročili 7 mrtvih, številne ranjence in občutno škodo.

Včeraj se je sestal nadzorni odbor za mednarodno področje v Tangerju. Domneva se, da je prišlo na tem sestanku do važnih odločitev, ki imajo namen, zavarovati mir in red na tem področju. Upravnik področja Archer je objavil poročilo, v katerem vabi Evropejce v Tangerju, naj ohranijo hladno kri in naj se z zaupanjem znova posvetijo svojemu delu.

Uradno demantirajo govorice, ki so se včeraj razširile v mestu okrog demisije poveljnika mednarodne policije polk. Legrnda.

Novi egiptovski funkcionarji

KAIRO, 3. — U Kairu je bilo najavljeno široko upravno gibanje, ki bo poskrbelo za imenovanje novega administrativnega osebja. Doslej sta bila že imenovana dva nova državna podtajnika, štirje guvernerji, trinajst prefektov in kakih deset visokih policijskih funcionarjev. Prvenstvena značilnost teh ukrepov je poudarjena v dejstvu, da so na ključne položaje postavljeni odločni funkcionarji, vajeni s točnostjo lotiti se svojih nalog. Poleg tega se zdi, da je bila dana prednost predvsem docela apolitičnim osebam. Pri novih imenovanjih prihajajo v poštev guvernerji Kaira, Aleksandrije, sueškega področja in Damiete, nadalje generalni direktor javne varnosti in policijski poveljniki v Kairu in Aleksandriji. Kot šef uradov za izdajanje potnih listov je bil imenovan Hasan derviš bey, ki je bil doslej na egiptovskem poslaništvu v Rimu.

LONDON, 3. — Davi se je pričela v Londonu konferenca Mednarodnega socialističnega sveta, ki bo trajala tri dni.

Konferenco je začel generalni tajnik angleške laburistične stranke Morgan Phillips, ki je napadel sovjetski režim ter poudaril, da predstavlja trenutna gospodarska konferenca v Moskvi le kominformistično propagandno sredstvo.

Francozi so aretirali in poslali v pregnanstvo v hotel Borge Philibert v Tunizijski puščavi bivšega ministrskega predsednika in 4 ministre tunizijske vlade, češ da so odgovorni za nerede, do katerih je prišlo v zadnjem času v Tuniziji.

MIROVNA POGAJANJA V PAN MUN JOMU

Ridgway na Koreji

SEUL, 3. — Vrhovni poveljnik zavezniških sil gen. Ridgway je danes z letalom prispel na letališče Kimpo. Ob prihodu je Ridgway izjavil, da bo opravil enega izmed običajnih obhodov na Koreji. Jutri bo odpotoval v Munsan, kjer bo imel verjetno tiskovno konferenco.

Generala Ridgwaya spremljajo poveljnik osme armade general Van Fleet in številni drugi častniki, med temi general Francis Dod, ki je bil pred kratkim imenovan za poveljnika ujetniškega taborišča na otoku Kojedo, kjer je prišlo do znanih krvavih incidentov.

V Pan Mun Jomu se je po treh dneh danes prvič sestala podkomisija za obravnavo vprašanja nadzorstva nad premirjem, ki so ji ga včeraj zopet prepustili častniki vrhovnega poveljstva. Na seji, ki je trajala 50 minut, je vsaka stranka obrazložila svoje stališče, ki se prav nič ne razlikuje od stališča častnikov vrhovnih poveljstev na zadnjih sejah.

Kar zadeva vojaške operacije poročajo, da so snoči ameriška reakcijska letala sestrelila dve letali vrste «Mig», tretje je pa poškodovala. Se pred tem je bil uničen en Mig in dva poškodovana. Na kopnem je včeraj kitajsko topništvo silovito obstreljevalo zavezniške položaje. To je bilo najhujše streljanje, ki so ga na Koreji zabeležili v zadnjih dveh mesecih.

Upori kitajskih kmetov

HONG KONG, 3. — Uradni kitajski list poroča danes prvič o uporu kitajskih kmetov proti tamkajšnjim oblastem. Listi poročajo, da se je 300 kmetov na področju Hankova skozi dva dni borilo proti oboroženim oddelkom in da so bili ob koncu vsi kmetje pobiti. Po pisanju uradnega lista v Hankovu je upor izbruhnil 21. februarja, ko je 280 kmetov iz Sišuja udrlo v upravne urade tega kraja in pobilo tajnika. Cete, ki so bile poklicane v Sišuj, so odpodile upornike iz mesta, 23 so jih zajele, vse ostale pa kasneje pobile.

Kitajski list prišejo, da so kmetje pripadali tajnim organizacijam, v katerih je včlanjenih na tisoče oseb. Tisk izraža začudenje nad temi upori, potem ko je bila tam že izvedena agrarna reforma, in potem ko so tamkajšnji kmetje preteklo leto izdatno podprli gibanje za pomoč Severnokorejcem. «Ta upor», pravi kitajski tisk, «kaže, da se tudi v krajih, kjer je bila izvedena agrarna reforma, ustvarjajo nevarna gibanja».

V ČETRTEK SE JE PRIČELA V DOMU SINDIKATOV

Moskovska gospodarska konferenca

Dva cilja stojita pred konferenco: okrepitev sovjetske zunanje politike in nabava strateških surovin

MOSKVA, 3. — Danes se je ob 17. uri začela v Moskvi v Domu sindikatov mednarodna gospodarska konferenca. Otvoritveni govor je imel tujec-Robert Chamberion, torej ne Rus, kar spada v nepriljubljene moskovske običaje.

Govornik, ki je obenem generalni sekretar konference, je na dolgo opravičeval dejstvo, da so konferenco sklicali ravno v Moskvi in poudaril, da upajo s «svobodnimi in lojalnimi» razgovori najti osnovo za take mednarodne odnose, ki bi privedli do prijateljstva med narodi. Govornik pa ni povedal, če si zamišlja «svobodo, lojalnost in prijateljstvo» sovjetskega imperialističnega tipa. Ideja o taki mednarodni konferenci je zrasla na znanem kominformističnem svetovnem mirovnem kongresu v Berlinu. Z zamislijo je prišla na dan sovjetska delegacija.

Uradno stoji pred konferenco samo ena naloga in to povečati gospodarsko zamenjavo med obema blokoma. Dejansko pa predstavlja nov «mirovni» manever sovjetske zunanje politike. Poleg tega pa bi SZ rada prišla na ta način do neobhodno potrebnih strateških surovin in industrijske opreme.

Že pred uvedbo raznih gospodarskih omejitev je SZ kategorično zmanjšala svoj izvoz v ostale države. Obenem pa je prisilila satelite, da so zmanjšali obseg zunanje trgovine poti zapadu zato, da so lahko povečali promet proti SZ. Rezultati te politike so kaj žalostni. Rusi so ostali brez najnovejših tehničnih in znanstvenih pridobitev kljub renomiranemu proglašanju prvenstva sovjetske znanosti.

V zvezi z obema dejanskima ciljema te konference sta zanimivi dve uradni kominformistični izjavi.

V uradnem biltenu čehoslovaške ministrstva za zunanjo trgovino izdanem 13.6.1951 piše sledeče: «Trgovski odnosi kominformističnih dežel se morajo osvoboditi odvisnosti kapitalističnih trgov, in obenem moramo povečati gospodarske odnose med SZ in ostalimi deželami ljudskih demokracij». In dalje: «Ko vzpostavljamo naše gospodarske odnose z drugimi deželami, moramo paziti, da se ne bomo gospodarsko oslabili in da bomo z njihovo pomočjo okrepili komunistični svet ter mir». Z drugimi besedami povedano, stremijo kominformisti za tem, da bi se oddvojili od ostalega sveta in ko bodo dosegli gospodarsko neodvisnost, bodo lahko dokončno pretrgali odnose z vsem svetom. Če pa že morajo okrepiti gospodarske odnose, pa bodo to napravili samo iz svojih političnih namenov.

Kakšni so pa ti politični nameni je razvidno iz govora, ki ga je nedavno imel čehoslovaški minister za informacije Vaclav Kopeky redaktorjem in korespondentom nekega kominformističnega lista. V tem govoru je on obrazloževal razliko med pravično in nepravično vojno in rekel:

«Danes morajo bolj kot kdaj koli delavci vsega sveta razsoditi, kaj je pravično in kaj je nepravično. Ne smemo pozabiti, da so vsi ukrepi uperjeni proti SZ nepravični, medtem ko so vse akcije Rusije vedno svete, zato ker zasleduje pravične cilje».

Jasno je da za kominformiste pravična in nepravična vojna ne odgovarja defenzivni in ofenzivni vojni. Vojna, ki bi jo začela SZ, bi bila za njih vedno legitimna in vsaka vojna proti njej bi bila vedno nepravična.

To je Kopeky v nadaljevanju svojega govora še bolj jasno potrdil: «Če bodo morale sovjetske armade korakati proti agresivnemu sovražniku, jih bodo vsi pozdravljali kot osvoboditeljice. Pravični motivi neke vojne bodo okrepili patriotizem in napore tistih narodov, ki jo bodo vodili. Takšna je bila vojna v Kitajski in takšne so sedaj vojne, ki jih vodijo na Koreji, Vietnamu in na Filipinih».

Če upoštevamo take izjave, postanejo cilji najnovejšega kominformističnega manevra popolnoma prozorni.

WASHINGTON, 3. — Predsednik sindikatov, v katerih so včlanjeni telegrafisti je ukazal uradnikom «Western Union» naj z začetkom od 6. danes zjutraj pričnejo s splošno stavko, ker so se pokazala popolnoma brezuspešna enajstur. na pogajanja za izboljšanje plač. Predsednik sindikatov je dejal, da bo stavka paralizirala telegrafsko mrežo Zedinjenih držav.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 15.30: «Tesnoba», Boyer in I. Bergmann.
Excelsior. 16.30: «Ekspres po Pekingu», J. Cotten.
Nazionale. 15.45: «Don Camillo», G. Cervi in Fernandel.
Fenice. 16.30: «Zadnje srečanje», Alida Valli in A. Nazzari.
Filodrammatico. 16.00: «Skrivnostna ladja», D. Andrews.
Arcobaleno. 16.00: «Jastrebi na letijo», A. Steel in D. Sheridan.
Astra Rojan. 16.30: «Miljonarji Milana», T. Scotti in I. Barzizza.
Alabarda. 16.00: «Nehvaležno srce», C. Del Poggio.
Armonia. 15.15: «Orel in sokol», J. Payne.
Ariston. 16.00: «Državna tajnost», Douglas Fairbanks.
Aurora. 14.40: «Samson in Dalila», V. Mature in H. Lamarr.
Garibaldi. 15.00: «Prekleta karavana», J. Mc Crea.
Ideale. 15.00: «Male ženice», J. Allyson.
Impero. 16.00: «Gusarji iz Barrakuda», Rod Cameron.
Italia. 16.00: «Gabrijela», Vera Molnar in Z. Leander.
Kino ob morju. 16.00: «Evino pero», V. Mayo.
Moderno. 16.00: «Potepuh na konju», Joe Mc Crea.
Savona. 15.00: «Hočem biti tvoja», A. Gardner in R. Mitchum.
Viale. 14.30: «Kon—Tiki in Lovci na glave».
Vittorio Veneto. Proza.
Azzurro. 16.00: «Car na morjih Juga», J. Simmons in Houston.
Belvedere. 16.00: «Bled obraz», B. Hope in J. Russell.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

PETEK, 4. aprila 1952

6.45 Jutranja glasba. 7.00 Poročila. 7.15 Jutranja glasba. 7.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.00 Iz naše operne zakladnice. 14.35 Makedonske narodne pesmi. 18.00 Robert Schumann: Metulji. 18.30 Igra orkester Percy Faith. 19.30 Poročila. 23.05 Zadnja poročila, 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc/s

7.15 Poročila. 7.30 Jutranja glasba. 11.30 Lahka orkestralna glasba. 12.00 Sodobna Angleška. 12.10 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Glasba po željah. 14.00 Poročila. 14.15 Ob 3. obletnici severno-atlantske obrambne zveze. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Mozart: Kvartet v C-duru. 18.46 Vesela glasba. 19.00 Angleščina po radiu — 27. lekcija; nato Ravel: Španska rapsodija. 19.24 Polke in valčki. 19.45 Poročila. 20.00 Tržaška operna glasba. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 20.45 Lahka glasba. 21.00 Iz koncertnih dvoran Velike Britanije. 21.55 Violina. 22.00 Parada lahkih orkestrov. 22.30 Južnoameriška glasba. 23.00 Uspavanke. 23.15 Poročila.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.30 Orkester. 13.30 Koncert. 14.15 Kinematografska kronika. 17.30 Spored BBC. 18.00 Koncert dueta Simeone-Bidussi. 19.00 Glas Amerike. 19.15 Melodični orkester. 20.30 Orkester. 21.00 Simfonična glasba. 23.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Slovenska orkestralna glasba. 12.30 Poročila. 12.40 Zabavna glasba. 14.00 Melodije po Vašem okusu. 15.00 Poročila. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušajte! 16.00 Priljubljeni ley: Pojo naj ljudje. 16.15 Skladbe sodobnikov Jakoba Gallusa-Petelina. Izvaja komorni zbor Radia Zagreb. 17.10 Glasbena medigra. 17.30 Stanko Prek izvaja svoje mladinske skladbe za kitaro. 18.00 Baletna glasba. 18.40 Veseli slovenski napevi. 19.00 Poročila. 19.30 Zabavna glasba. 20.15 Zabavne melodije. 21.00 «Svet v besedi, tiri in humorju» — Iz del Zorana Ščenka. 21.20 Slovenska komorna ura: Arnič — Santl — Adamič. 22.00 Poročila.

ŠPORTNI DNEVNIK

Lepi uspehi jugoslovanskih plavalcev na Švedskem

Škanata je plaval 100 metrov hrbtno v času 1:06.9, Pandur pa 200 metrov prsno v 2:40.9

Posebno v zadnji sezoni je raven jugoslovanskega plavanja padla. Izgledi za olimpijske igre so bili tako znatno manjši kot pred štirimi leti in se je verjelo, da bodo edini uspeh lahko dosegli vaterpolisti in da jim je zato treba posvetiti največ pažnje.

Že na kratkem treningu v domovini pa so nekateri plavalci pokazali, da je treba računati tudi nanje. Predvsem velja to za Škanato, ki je na sedanjem gostovanju svojega društva Mornarja po Švedski izboljšal državni rekord na 100 metrov hrbtno, plaval pa je tudi 100 metrov prosto pod eno minuto. Istočasno pa gre vsa pozornost Pandurju, ki je v dveh dneh dvakrat izboljšal stari rekord Toneta Cererja na 200 metrov prsno.

Zaradi pomanjkanja zimskih bazenov oba talentirana tekmovalca verjetno nista imela zadostnega treninga in švedski rezultati zato ne predstavljajo njunega viška. Sedaj je stvar trenerjev, ki morajo poskrbeti, da bodo plavalci ob času olimpiade na svojem višku in ne — kot se je doslej rado zgodilo z jugoslovanskimi tekmovalci — že v upadanju.

V Helsingborgu je Škanata plaval 100 metrov hrbtno 1:06.9, kar je rezultat svetovne vrednosti. V Londonu je pred štirimi leti zmagal Alan Stack (ZDA) s časom 1:06.4, drugi pa je bil njegov rojak Cowell z 1:06.5, tretji Vallerey (Francija) 1:07.8. Škanata bi osvojil v Londonu bronasto medaljo.

Toliko v ilustracijo vrednosti rezultata Škanate. V resnici se itak vedno zgodi drugače, kot računajo na papirju. Drži pa eno: Škanata ima vse možnosti, da se ob današnji formi častno uveljavi v finalnem tekmovanju.

Tudi Pandur bi na zadnji olimpiadi bil s svojim časom 2:40.9 (dva dni prej plaval 2:41.) na tretjem mestu. V Londonu je zmagal Joe Verdeur (ZDA), ki je časom 2:39.3 dosegel tudi nov olimpijski rekord. Drugi je bil Carter (ZDA) v 2:40.2, medtem ko bi Pandur bil tretji pred Sohlom (ZDA) 2:43.9.

Avstralci končno odpravili ovire

BERN, 3. — Kancler mednarodnega olimpijskega odbora Mayer je izjavil, da je zadovoljen s poročilom, ki so ga poslali Avstralci o olimpijskih igrah leta 1956 v Melbournu. Avstralski odbor je našel stadion v bližini središča mesta, ki bo popolnoma zadoščal potrebam.

Šahovske drobtine

V zadnjem kolu šahovskega turnirja v spomin Geze Maroczija so bili doseženi naslednji rezultati: Kottnauer-Golombek remi, Trojanescu-Sliwa remi, Szily-Szabo 0:1, Barcza-Keres 0:1, Benkoe - Stahlberg prekinjeno, Botvinnik-Pilnik prekinjeno, O'Kelly-Geller remi, Gereben - Smislov prekinjeno, Platz-Petrosjan 0:1.

Stanje na tabeli po zadnjem kolu ob nedokončanih partijah je naslednje: Keres 12 in pol, Geller 12, Stahlberg 11 (1), Szabo 10 in pol, Botvinnik in Smislov 10 (1), Pilnik 9 in pol (1), Petrosjan 9 in pol, O'Kelly 9, Szily in Barcza 8, Benkoe 7 in pol (1), Golombek in Kottnauer 7, Gereben 6 (1), Trojanescu 5 in pol, Sliwa 5, Platz 2.

Po končanih prekinjenih partijah iz VII., IX. in X. kola je na čelu tabele mednarodnega šahovskega turnirja v Mar del Plati argentinski mojster Julio Bolbočan s 7 in pol točkami. Jugoslovanski mojster Peter Trifunovič je na drugem mestu s 7 točkami, sledijo Kveler 6 in pol, Jakob Bolbočan in Rosetto 5 točk itd.

Finci kupujejo v tujini rekvizite

HELSINKI, 3. — Sportni oddelek finskega olimpijskega odbora je naročil v tujini večje količine rekvizitov, potrebnih za posamezne športe, katerih finska industrija ne izdeluje.

Naročili so n. pr. v Pakistanu 200 žog za hokej na travi, v Danski rokavice za boks (600 parov), 50 nogometnih žog in 25 čolnov za olimpijske regate. V ZDA bodo kupili 40 žog za vaterpolo, v Švedski telovadno orodje, v Franciji sabljaški pribor ter koše iz «plexiglasa» za košarko.

* * *

DUNAJ, 3. — Na zadnjem zasedanju avstrijske nogometne federacije so sklenili, da službeno še ne bodo navezali stikov s Francovo Španijo, da pa bodo posamezna moštva lahko dobila potrebna dovoljenja za turneje.

Program mednarodnega nogometnega turnirja

ZUERICH, 3. — Program prvega kola nogometnega turnirja, ki ga organizira Grasshopper Club iz Zuericha: Zuerich 30. aprila ali 1. maja: Grasshopper Austria (Dunaj); Zuerich 2. junija: Grasshopper-Nica (Fr.); Dunaj 3. avgusta: Austria-Schalke (Nem.); Zuerich 10. avgusta: Grasshoppers-Dinamo (Zgb.); Nica 10. avgusta: Nica-Austria; Zagreb 20. avgusta: Dinamo-Nica; Gelsenkirchen 5 oktobra: Schalke-Nica; Zagreb 21. decembra: Dinamo-Schalke; Gelsenkirchen: 26. decembra: Schalke-Grasshoppers. Datum za tekmo Dinamo-Austria bodo določili kasneje.

ZUERICH, 3. — Mednarodna hokejska federacija je sprejela med svoje članstvo Sovjetsko zvezo. Rusi bodo lahko nastopili že na svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu, ki bo leta 1953 v Švici. SZ so sprejeli s 30 glasovi, sedem pa je bilo nasprotnih. Države-članice so poslale svoje glasove po pošti.

Žreb za mladinski nogometni turnir v Barceloni

MADRID, 1. — Rezultati žreba za mednarodni mladinski nogometni turnir, ki bo v Barceloni od 13. do 17. t. m.: 13. aprila: Svica-Anglija in Avstrija-Francija. 15. aprila: Zmagovalec Švica-Anglija proti Španiji in zmagovalec Avstrija-Francija proti Belgiji. 17. aprila: Finale med zmagovalcema tekem 15. aprila in med premagancema obeh tekem za tretje in četrto mesto.

BOG Triglav

38.

ZGODOVINSKA POVEST

Ilustriro JANEZ VIDIC

poišče plemiča Cuccagno in mu pove, da se Kobaridu bliža vojska, ki mu grozi z ognjem in krvjo.

Komaj je odposlanec odšel, so že prihiteli pastirji in vpili: «Že gredo, že gredo!»

«Ženite živino na gmajno! Vso živino! Med skalami jo držite, dokler ne pridemo ponjo... Naglo, naglo!»

Prej nihče ni pomislil na to, sila jim je narekovala srečne domisleke. Ljudje so pomagali zgnati živino v veliko čredo in jo zagnati iz vasi.

Nato so se pozaprli v hiše in čakali. Prišla je vojska, šla z naperjenimi sulicami med hišami, a ni srečala niti psa niti človeka. Bala se je zasede, zaradi tega je od groze kričala. Ni padalo kamenje nanje, niso prihiteli s kolci in kosami oboroženi ljudje izza oglov in plotov. Vojaki s čeladami, s sulicami in loki, med njimi razcapanci, oboroženi po svoji volji, in Francesco de Clugia, vikar in redovnik, ki je bil inkvizitorjev pomočnik, so dospeli na trg. Nikjer ni bilo žive duše. Le izza zaprtih vrat in zastrtih oken so na skrivaj gledali nekateri obrazi.

Vojaki so počivali. Inkvizitor je zavihtel nad njimi križ, kakor da jih blagoslavlja. Zmagoslaven nasmeh mu je razširil obraz, stopil je s konja.

«Ali je varno, prečastiti?» se je obrnil do vikarja.

«Mislim, da so se Kobaridci skesali in se poskrili. Ko se prikažejo, bodo kot ovčke...»

Francesco de Clugia je stopil z vikarjem pred cerkev, pogledal na vrata in se zavzel. Interdikta ni bilo več na njih. Na tleh je ležal ostanek pergamenta.

«Glejte, prijatelji!» je dejal inkvizitor. «Interdikt leži raztrgan in pogažen na tleh. Tudi za to bodo plačali».

Vikar je bil sklenil, da bo svoje vernike branil pred inkvizicijo. Hotel jih je pridobiti zase.

«Prizanesite jim, če se spreobrnejo in spokorijo v svojih srcih».

«Kristus je z vrvjo izgnal kupčevalce iz templja!»

«In je rekel: Odpustite jim, saj ne vedo, kaj delajo!»

Francesco de Clugia je za hip pomolčal.

«Kje so vaši neverniki?» je nato vprašal. «Ali so se poskrili v svoji krivdi, ali delajo ogenj in žveplo, da ga bodo sipali na nas? Ali bo tekla krščanska kri in bomo imeli mučenike, še preden sonce zaide?»

Vikar ni prenesel ostrega inkvizitorjevega pogleda, ki ga je prebadal, kakor da ga nečesa dolži. Položil je roko na srce in sklonil glavo.

«Kakor bo božja, volja, se bo zgodilo».

Vojaki so bili posedli po trgu. Nekateri so stopili do bližnjih hiš in trkali nanje.

«Kje ste, Kobaridci? Pokažite svoje malike in čarodeje! Vso noč smo hodili, da bi vas videli. Čemu ste se poskrili? Oj!»

Vojaki so goreli od želje po ropanju. Toda bilo je vse tiho. Nihče se jim ni oglasil ne odpri.

Francesco de Clugia je vzel nekaj vojakov in z njimi odšel skozi vas. Trkal je na vrata in na okna in klical:

«Kje ste, neverniki? V imenu Gospodovem, prikažite se!»

Prikazali so se plašni obrazi in stopili na klanec. Tresli so se in gledali redovniku v oči, ki so mu mežikale v soncu. Niso brali zlobe v teh očeh, prej dobroto, vendar so se ga bali.

«Komu se skrivate? Božji besedi?»

«Ne božji besedi, meču se skrivamo», so odgovorili.

«Meč božjega srda je svet kot božja beseda...»

Kobaridci so molčali.

Clugia in njegovi so zagledali mrliča, ki je ležal na klancu, in drugega mrliča na pragu Jakobčeve hiše. Zavzeli so se, se spogledali in vprašali kazaje na Mikuša:

«Kdo ga je ubil?»

Kobaridci so pokazali na mrliča, ki je ležal na klancu.

«Ta ga je ubil».

«A kdo je ubil tistega?»

Ljudje so molčali. Inkvizitor je razumel in dvignil oči v nebo:

«Bog jih je udaril s slepoto. Pobili bi se bili med seboj, da Njegova previdnost ni poklicala nas...»

Ko so Kobaridci videli, da inkvizitorji mirno hodijo po vasi, govorijo z ljudmi in ne ropajo ne požigajo in ne morijo, so se jim duše olajšale. Stopili so na klanec, med hiše in se pridružili sosedom.

Clugia jih je ostro premeril in vprašal:

«Ali se odpoveste krivi veri? Ali se skesate?»

«Polje obdelujemo, dajemo desetino, plačujemo davke, opravljamo tlako in roboto, in vas zalagamo z vojaki in robovi», so mu odgovorili. «Hodili smo tudi v cerkev in spoštovali vikarja. Ta pa je naredil točo. In če je tudi ni naredil, je mi hotel zagovoriti».

«Lažejo», se je branil vikar.

«Ali se odpoveste zmoti?» je vprašal Clugia dalje.

«Nismo v nobeni zmoti. Verujemo v Boga».

«V katerega Boga verujete?»

Med plašljivci so bili tudi nekateri, ki so sklenili, da ne bodo padli na kolena, zapustili Gorazda in se priklonili Bogu, ki so ga zavrgli.

«Verujemo v boga, ki nam pomaga v potrebi in stiski, ki nam ne nalaga robot in desetine», so ti odgovorili.

Plašljivci so se prestrašili, kaj bo iz tega, a so molčali.

«V boga poganov verujete?» se je razsrdil inkvizitor v svoji gorečnosti. «Kako se imenuje?»

«Triglav».

Plašljivci so trepetali in v srcu očitali drznežem, katerim je od trenutka do trenutka rastel pogum. Ti so verjeli, da gre le za to, kateri bog je boljši, za besedni dvoboj.

«Nepoboljšljivi so», se je Clugia obrnil do vikarja, ki je sedel v pogovor in Kobaridcem prišepetaval drugačne besede, kot so jih govorili, a se ti še zmenili niso zanj. «Kri in ogenj kličejo nase». Nato se je še enkrat obrnil do ljudi: «Ali nam izročite čarodeja, ki ga poslušate?»

«Ujemite ga!» so odgovorili drzneži.

«Ali boste posekali drevo, ki ga častite?»

«Vsako drevo častimo, slednjo kapljo vode, ki je od Boga».

Inkvizitorja je obšla sveta jeza. Dvignil je razpelo, s prstom je kazal v nebo.

(Nadaljevanje sledi)

Glavni urednik BRANKO BABIC. — Odg. urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ: za vsak mm. širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod Z.T.T. — Podruž.: Gorica Ul. S. Pellico 1-II., Tel 11-32. Koper, Ul. Battisti 301a-I. Tel. 70

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega tiska inozemskega Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 2009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST.